

F-35 nerada létá

- CZ24 News | 25. července 2022

USA/ČESKO: Krátce předtím, než česká vláda rozhodla o nákupu amerických stíhaček F-35, které může provázet dvanáctimístná faktura, americký kontrolní úřad GAO zjistil, že program je předražený, stroje tak složité, až je údržba bezradná, a přibývá letadel, které bezmocně sedí v hangáru a čekají na náhradní motory.

Stovky amerických vojenských letadel nejsou bojeschopné, protože se nevznosí ze země. Obsahuje to zpráva amerického kontrolního úřadu GAO (*Government Accountability Office*): Pozemní a námořní letectvo: Opatření pro řešení trvalých rizik údržby, které si povšimla agentura Bloomberg. Vyhledala pak další zprávu Pentagonu věnovanou F-35 výrobce Lockheed Martin, a tak se dozvídáme, že tato nesmírně složitá letadla zlobí motor, mají nedostatek náhradních motorů a jejich údržba je strašně složitá a příšerně drahá.

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-19/troubled-f-35-risks-more-groundings-on-lack-of-working-engines>

<https://korii.slate.fr/tech/aviation-etats-unis-f-35-gros-probleme-reacteur-moteur-cout-temps-maintenance-pieces-cloue-sol-pratt-whitney>

<https://korii.slate.fr/et-caetera/aviation-f-35-lockheed-martin-souffre-871-defaillances-rapport-pentagone>

Největší obavy u stíhačky F-35 vyvolává motor Pratt & Whitney od dceřinné společnosti [Raytheon Technologies](#), protože je mnohem složitější na údržbu, než se původně očekávalo. To může zablokovat spoustu letadel. Zpráva z oficiálních testů Pentagonu, která unikla do médií, dokonce uvádí, že F-35 trpí celkem 871 nedostatky logistického i materiálového charakteru, které mohou ohrozit využitelnost stíhačky v bojových misích a komplikují údržbu strojů. Největší problém spočívá v tom, že tyto potíže se objevily už dříve a jejich počet se prakticky nemění. Roku 2019 jich bylo 873.

Podivuhodné je, jak je přesto tento letoun exportně úspěšný, ale to možná vypovídá o marketingu a politickém tlaku USA. Do světa už bylo dodáno 820 letadel z celkového potenciálu programu F-35, ve kterém se mají Spojené státy a jejich spojenci podělit o 3 000 strojů. Naposledy se jimi začalo vybavovat Švýcarsko, Řecko, Německo a Finsko a celkem už byly nasazeny ve 14 spojeneckých zemích. V půli července bylo dosaženo předběžné dohody mezi Lockheedem Martinem a Pentagonem nad kontraktem, podle kterého má být během tří let dodáno dalších 375 strojů.

Jak se dozvídáme ze zpravodajství Bloomberg, vytrvalá snaha nakupovat F-35 ve velkém počtu je dost překvapivá, když se uváží skutečnosti, na které poukazuje zpráva GAO, že náklady na údržbu letadla kvůli problémům s jeho motorem jsou prostě astronomické. Pentagon původně počítal pro program, který má 66 let životnosti, 1,3 bilionu dolarů. Náklady na dodávku a údržbu jednoho motoru této stíhačky však prudce rostou. V loňském roce činily 315 milionů dolarů, ale do roku 2028 by se to mohlo vyšplhat na jednu miliardu dolarů. To jsou obrovské částky, ani se to nechce přepočítávat do korun. Peníze přesto všechno neřeší. Od roku 2020 „*stále větší počet F-35 nemohl létat kvůli nedostatku funkčních motorů*“, děsí se kontrolní úřad GAO.

Podle konstruktérů je stavba motoru v pořádku, ake problém je v materiálu pokrývajícím lopatky turbíny. „Degradoval rychleji, než se očekávalo,“ zejména u letadel provozovaných v prašném prostředí. Například pouštní Izrael je jednou z obětí tohoto problému.

Jak se dále dozvídáme, navzdory sporům mezi Pentagonem a Lockheed Martin, kdo za to může a hlavně kdo zaplatí stovky milionů dolarů na dodatečných nákladech, k určitému pokroku už došlo: počet nezbytných dní pro opravu klesl z 207, které si to vyžádalo ještě v lednu 2019, na 119 z října 2020. Nový povrch lopatek je údajně také odolnější.

Nicméně hlavní problém podle GAO přetrvává: Pentagon zatím nezvládl odpovídající strategii údržby motoru včetně poskytnutí dostatečné kapacity opraven, která by odpovídala tempu výroby nových strojů.

Z uvedených 871 nedostatků stíhačky F-35 patří deset do kategorie 1, to znamená, že mohou ohrozit stroj nebo pilota a zabránit naplnění mise. Ještě roku 2018 bylo v této kategorii 102 problémů.

Nyní prochází „stíhačka páté generace“ F-35 další modernizací zvanou Blok 4, která má být dokončena roku 2026. Robert Behler, ředitel zkušebny, která se testy zabývala, se však obává, že to nebude fungovat, protože probíhá málo zkoušek v laboratořích i ve vzduchu, takže se vynořuje příliš mnoho nových problémů. Hodně jich prý pramení z bídné kvality původního softwaru této stíhačky.

Podle výrobce Lockheed Martin z oněch 871 problémů a nedostatků, na které poukazuje GAO, je 70 procent „považováno za málo naléhavé“. Z 10 nedostatků kategorie 1 je prý už sedm řešitelných a příslušný návrh byl „poslán vládě“.

Ostatně, jak všichni víme, pokud něco funguje, je to nejspíš zastaralé.

AUTOR: Zbyněk Fiala

[ZDROJ](#)